

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

УДК 338.43

Яковлева Марія Олександрівна

УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ У ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСВАХ УКРАЇНИ

Спеціальність 076 «Підприємництво, біржова діяльність і торгівля»

АВТОРЕФЕРАТ
магістерської роботи
на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня
«Магістр»

Миколаїв - 2019

Магістерська робота є рукопис.

Роботу виконано на кафедрі економіки підприємства факультету економічних наук Чорноморський національний університет імені Петра Могили Міністерства освіти і науки України

Науковий керівник: Кандидат економічних наук, доцент
кафедри економіки підприємства
Семенчук Ірина Миколаївна,
Чорноморський національний університет
імені Петра Могили

Рецензент: Кандидат економічних наук, доцент (б.в.з.)
кафедри менеджменту
Мельничук Любов Сергіївна
Чорноморський національний університет
імені Петра Могили

Захист відбудеться «19» лютого 2019 р. о 10⁰⁰ годині на засіданні екзаменаційної комісії кафедри економіки підприємства факультету економічних наук Чорноморського національного університету імені Петра Могили за адресою: 54003, м. Миколаїв, вул. 68 Десантників, 10, навчальний корпус №10, ауд. 314.

З магістерською роботою можна ознайомитися у бібліотеці Чорноморського національного університету імені Петра Могили (54003, м. Миколаїв, вул. 68 Десантників, 10).

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

На сучасному етапі розвитку ринкової економіки діяльність фермерських господарств не може бути повністю визначена та розрахована заздалегідь, звідси виникнення ризикових ситуацій є неминучим явищем. Фермерське господарство стикається зі станом невизначеності, яке впливає на успішність ведення бізнесу та може призвести до значних збитків, тобто перед фермерами постає проблема критичного впливу ризиків на ефективність здійснення їх господарської діяльності, можливість розширення бізнесу, загрожує зниженню врожайності, що в свою чергу може призвести до банкрутства.

За статистичними даними, в Україні працює понад 47 тис. діючих сільськогосподарських підприємств. Фермерські господарства складають 70,6%, тобто їх кількість приблизно складає 36 250 одиниць, отже це найбільш переважаюча організаційно-правова форма господарювання на селі.

За статистичними даними у 2017 році врожайність становила 60% - 70% від попереднього року, в результаті це призвело до втрати прибутків та закриттю деяких господарств. З цього випливає необхідність впровадження на українські фермерські господарства певного механізму, що дозволив би ефективно управляти ризиком та мінімізувати можливі втрати від нього. Отже, ризик – це потенційна загроза втрати ресурсів, недоотримання доходу, появи додаткових витрат. Шляхом вирішення даної проблеми є впровадження системи управління ризиками, яка має базуватися на сучасних методах управління та оцінюванні ситуацій ризику.

Управління ризиками дасть змогу фермерським господарствам охопити якнайбільше ризиків, обґрунтувати джерела їх походження, звести до мінімуму ступінь їх впливу, спрогнозувати появу у майбутньому та зменшити збитки.

Проблема невизначеності та управління ризиками досліджена у багатьох працях зарубіжних та вітчизняних вчених. Істотний внесок у розвиток теорії та практики управління ризиком зробила когорта вчених: В.В. Вітлінський, І.Г. Волинець, Д. Кахан, Т. Л. Мостенська, С.Ф. Смерічевський, А.О. Старостіна, Л.М. Черчик, які обґрунтували теоретичні засади ризику та розробили методи, моделі та механізми щодо ефективного управління ризиками у багатьох галузях,

особливо в сільськогосподарській галузі. Проте у процесі ведення господарської діяльності в умовах непередбачуваності та активних змін зовнішнього і внутрішнього середовища питання розвитку ефективної системи управління ризиком в сільськогосподарській галузі потребує більш глибокого дослідження, а саме розробки більш досконалих моделей управління ризиком та вдосконалення самого процесу управління ризиками, тому тема магістерської роботи є актуальною.

Об'єктом дослідження є процес управління ризиками у фермерських господарствах України.

Предметом дослідження є теоретико – методологічні та практичні засади управління ризиками у фермерських господарствах України.

Мета і завдання дослідження. Метою є узагальнення теоретико – методологічних засад, аналіз управління ризиками у фермерських господарствах та розробка рекомендацій щодо його вдосконалення.

Для досягнення мети було сформовано наступні завдання:

- узагальнити теоретико – методологічні засади управління ризиками у фермерських господарствах;
- оцінити види ризиків, що виникають у фермерських господарствах, відповідно до специфічної класифікації;
- визначити методи аналізу та оцінки ризиків у фермерських господарствах;
- проаналізувати стан сільськогосподарської галузі України з метою мінімізації ризиків;
- провести аналіз ризику змін цінкових факторів та кількісний аналіз ступеня ризику на фермерському господарстві;
- вдосконалити механізм управління ризиками у фермерських господарствах;
- запропонувати розвиток органічного землеробства як системи зниження ризику погіршення якісних характеристик ґрунтів.

Методи дослідження. Теоретичною основою магістерської роботи стали наукові праці вітчизняних та зарубіжних учених і фахівців з питань управління ризиками у фермерських господарствах. Правове поле дослідження склали чинні законодавчі та нормативні документи, що регламентують діяльність фермерських

господарств в Україні. Інформаційною базою роботи є офіційні статистичні матеріали, дані звітності досліджуваного фермерського господарства. При дослідженні теми магістерської роботи були використані загально наукові та емпіричні методи, а саме: методи теоретичного аналізу та синтезу (для вивчення та узагальнення теоретико-методологічних засад управління ризиками досліджуваного об'єкта), індукції та дедукції (для виявлення найбільш ефективних методів, механізмів та показників управління ризиками), аналітичний (для проведення аналізу стану сільськогосподарської галузі), логічний метод (для формулювання висновків і рекомендацій на основі отриманих результатів), економіко-статистичні методи (при збиранні, групуванні та узагальненні статистичних даних), графічний і табличний методи (для ілюстрованого подання результатів дослідження).

Наукова новизна отриманих результатів даної роботи полягає у доповненні теоретичних засад управління ризиками у фермерських господарствах та наданні рекомендацій щодо вдосконалення системи управління ризиками.

Основні теоретичні та практичні результати, які визначають наукову новизну дослідження, полягають в наступному.

Удосконалено:

- теоретико-методологічні засади управління ризиками у фермерських господарствах: вдосконалено сутність поняття «управління ризиком у фермерських господарствах» та модель механізму реалізації управління ризиком;

- класифікацію видів ризиків у фермерських господарствах відповідно до специфічної класифікації, яка включає в себе фактори появи ризику та наслідки відсутності управління тим чи іншим видом ризику;

- методики аналізу та кількісного розрахунку ступеня ризику у фермерських господарствах, які в порівнянні з іншими методиками пристосовані до специфіки діяльності фермерських господарств;

- механізм управління ризиками у фермерських господарствах, який дозволить виявляти, попереджати, вчасно реагувати на той чи інший з видів ризиків та знизить ризик погіршення якісних характеристик ґрунтів.

Апробація результатів магістерської роботи. Результати дослідження доповідались на Всеукраїнській щорічній науково-методичній конференції «Могилянські читання – 2017: Досвід та тенденції розвитку суспільства в Україні: глобальний, національний та регіональний аспекти», м.Миколаїв, Чорноморський національний університет ім. Петра Могили.

За результатами дослідження у 2018р. автором опубліковано дві наукові праці у фахових виданнях.

Практичне значення проведеного дослідження полягає в тому, що основні теоретичні положення та висновки можуть бути використані в діяльності фермерських господарств та при розробці системи управління ризиками та наданні рекомендацій щодо підвищення ефективності управління ризиками у фермерських господарствах.

Структура і зміст роботи. Робота включає вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел та додатки. Робота містить 12 рисунків та 17 таблиць. Магістерська робота викладена на 91 сторінці та включає 62 найменувань списку використаних джерел.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі розкриваються сутність та стан наукової проблеми, її значимість; обґрунтовано необхідність проведення дослідження, його актуальність; сформульовано мету і задачі дослідження, наукову новизну та практичне значення отриманих результатів.

У першому розділі – «Теоретико – методологічні засади управління ризиками у фермерських господарствах» обґрунтовується економічна сутність поняття «ризик», розглянуто наукові підходи до визначення «управління ризиком». У зв'язку з тим, що немає чіткого трактування поняття «управління ризиком у фермерських господарствах», зроблено спробу визначити це поняття крізь призму наявних трактувань суміжних категорій: «ризик», «управління ризиком», «фермерське господарство», отже, вдосконалено сутність поняття «управління ризиком у фермерських господарствах» - це розроблений комплекс дій, методів та заходів, з метою уникнення, мінімізації та контролю можливих несприятливих та ризикованих подій, які можуть виникнути в діяльності фермерських господарств. Розглянуто механізм реалізації управління ризиком у фермерських господарствах, який дозволить розробити певні заходи, з метою підвищення ефективності управління ризиками у фермерському господарстві.

Визначено, що дія різноманітних факторів спричиняє виникнення значного різновиду ризиків, і саме класифікація ризиків поглиблює їх аналіз та можливості врахування у процесі управління ними. На основі наявних класифікацій ризиків, удосконалено класифікацію видів ризиків, що виникають у фермерських господарствах відповідно до специфічної класифікації та вказано фактори, які зумовлюють появу ризиків та наслідки їх настання.

Розглянуто методи і підходи оцінки та розрахунку ризику у діяльності фермерських господарств, які дозволять визначити ймовірність появи ризику та на скільки виникнення того чи іншого ризику вплине на діяльність фермерського господарства.

У другому розділі – «Аналіз розвитку управління ризиками у фермерських господарствах України» проаналізовано стан сільськогосподарської галузі з метою

мінімізації ризику, проведено аналіз ризиків змін цінових факторів фермерського господарства «Владам» Миколаївської області та кількісний аналіз ступеня ризику на фермерському господарстві «Владам».

Проведений аналіз стану галузі сільського господарства виявив, що вона була і залишається однією з пріоритетних в Україні. За статистичними даними, в Україні працює понад 47 тис. діючих сільськогосподарських підприємств, фермерські господарства складають 70,6%. У 2017 р. функціонувало 56,1 тисяч суб'єктів господарювання, що використовували 28,2 млн. га сільськогосподарських угідь. Загалом, за останні роки галузь почала відроджуватись, збільшуються посівні площі, урожайність, валовий збір та питома вага валової доданої вартості до загальногалузевих показників по Україні.

Визначено, що у період з 2014р по 2017р площі, з яких зібрано врожай у більшості культур (крім олійних культур та соняшника) мають тенденцію до зниження. Це напряму пов'язано зі зменшення посівних площ в країні, також необхідно зазначити, що певна частка площ залишається незібраною. Наприклад, у 2014 році зерновими культурами було засіяно 14800,8 тис. га, а зібрано було 14627,3 тис. га, тобто 173,5 тис га (або 1,2%) залишилися незібраними, подібна ситуація спостерігається з іншими культурами, проте частка незібраних площ з часом зменшується, і вже у 2017 році ця різниця скоротилась та склала 63,29 тис га, тобто 0,43%.

Згідно даним «Форбс Україна» станом на 2017 рік, дана та освітня галузі, є єдиними, які не зазнали збитку, а її рентабельність з кожним роком збільшується. Тобто стан сільськогосподарської галузі є позитивним і це є важливою умовою для розвитку діяльності фермерських господарств. Чисельність збиткових фермерських господарств зменшується з 21,4% до 11,1% у 2016 році, рентабельність діяльності також має позитивний ефект і в порівнянні з 2015 роком вона зросла на 21,2% у 2016 році. Однак, фінансові результати є змінними та мінливими через значну кількість ризиків, які важко передбачити чи уникнути через непередбачуваність кліматичних умов, біологічні, цінові фактори та інші, і це є великою проблемою, яка заважає розвитку галузі. Тому гострою необхідністю є запровадження розрахунків,

аналізу та управління маркетинговими та фінансовими ризиками у фермерських господарствах, які дозволять спрогнозувати попит та ціни на продукцію, відстежувати діяльність конкурентів та знизити загрозу банкрутства.

Аналіз змін цінових факторів на ФГ «Владам», розрахунок чистого прибутку та NPV дозволив виявити, що розширення посівних площ та подальше вирощування картоплі є прибутковим проектом на наступний період. Також виявлено деякі з цінових факторів, які мають значний вплив на фінансові результати. Зробивши рейтинг на основі результатів коефіцієнта чутливості NPV виявлено, що найбільш високу чутливість має фактор - ціна готової продукції (він складає 25,08%), тобто на результативність діяльності при вирощуванні картоплі на ФГ «Владам» значний вплив має саме цей фактор. Тому він є джерелом значного ризику і за ним слід вести постійний контроль та бажано забезпечити збереження його рівня. На другому місці - ціна сировини (-4,50), на третьому – витрати на оплату праці (-4,44) і найбільш низьку чутливість із обраних факторів мають витрати на збут (-0,69). Для кожного з даних факторів визначено ступінь прогнозованості та запропоновано стандартні управлінські рішення для попередження ризиків, які можуть виникнути в разі ігнорування їх змін, серед них: ціну готової продукції за високої чутливості та високої прогнозованості необхідно контролювати та намагатися зберігати на заданому рівні, ціну сировини слід уважно відслідковувати, витрати на оплату праці за середньої чутливості та високої прогнозованості необхідно визначити і на певний період даний фактор не несе загрози для фінансових результатів господарства та інші.

Розрахована за статистичним методом ймовірність втрати вирощеної продукції (картопля, інші овочеві культури) становить 40%, тобто поява даної ризикової події висока. Розрахована дисперсія, середньоквадратичне відхилення та коефіцієнт варіації вказують на те, що картопля на фермерському господарстві «Владам» більш придатна для зберігання, ніж інші овочеві культури (капуста, огірки, перець, інші) тобто ступінь ризику втрати картоплі при зберіганні нижчий, ніж інших овочевих культур. Складені графіки за законом нормального розподілу дали змогу зробити пені прогнози щодо обсягу можливих втрат вирощеної

продукції під час її зберігання. Отже, за законом нормального розподілу є 50%/50% ймовірності, що втрати при зберіганні картоплі будуть меншими чи більшими за 488ц, а при зберіганні овочів – більшими чи меншими за 5132ц. Наприклад, втрати картоплі при зберіганні з ймовірністю 68,3% становитимуть у межах від 456,18 ц до 519,82 ц, інші овочеві культури з тією ж ймовірністю – 5048,71ц - 5215,29ц, тощо.

У третьому розділі – «Вдосконалення системи управління ризиками у фермерських господарствах» було вдосконалено механізм управління ризиком у фермерських господарствах, а саме створення відділу «швидкого реагування», який дозволить більш ефективно управляти та працювати з наявними ризиками, а також розробляти рекомендації щодо усунення того чи іншого виду ризику для певного фермерського господарства. Для вирішення проблеми погіршення екологічного стану ґрунтів, запропоновано розвиток органічного землеробства, яке дозволить поліпшити стан та родючість ґрунтів, знизить ступінь виробничих, маркетингових, фінансових ризиків, підвищить врожайність, збільшить попит на продукцію та інше.

В ході дослідження визначено, що страхування врожаю сільськогосподарських культур від усіх несприятливих природних і метеорологічних явищ обумовлює необхідність забезпечення фінансової стійкості фермерських господарств.

У роботі вдосконалено механізм управління ризиками, створення відділу «швидкого реагування» чи користуватися послугами відділу на умовах аутсорсингу, який дозволить спрогнозувати, систематично перевіряти, уникнути, попередити та мінімізувати вплив основних видів сільськогосподарських ризиків. Досить часто дані функції на фермерських господарствах виконує агроном, проте треба брати до уваги людський фактор, тому на практиці, одна людина не може доглянути за всім господарством і вчасно перевіряти та реагувати на можливі та наявні загрози. До цього відділу слід включити команду наступних спеціалістів: агролабораторію (лаборанти), агронома, польового менеджера, агронома-дослідника, агроаналітика та будь-яких інших компетентних осіб у галузі сільськогосподарства. Функціонування відділу «швидкого реагування» стане ефективним інструментом

управління різного роду ризиками, також він буде враховувати специфіку конкретного фермерського господарства.

Виявлена проблема погіршення екологічного стану ґрунтів, їх деградації та ерозії виникає ризик втрати врожайності та доходу фермерськими господарствами. Для вирішення цієї проблеми запропоновано розвиток в діяльності фермерських господарств органічного землеробства, яке дозволить поліпшити стан та родючість ґрунтів, знизить ступінь виробничих, маркетингових, фінансових ризиків, підвищить врожайність, збільшить попит на продукцію. Однак умови, в яких працюють фермерські господарства України ще не адаптовані до повного впровадження методів органічного землеробства, тому запропоновано введення інтегрального (традиційного та органічного) землеробства у діяльність фермерських господарств.

ВИСНОВКИ

У сучасних умовах становлення ринкової економіки підприємства часто стикаються зі станом невизначеності та нестабільності, які впливають на їх становлення та господарську діяльність. Зазначені процеси, спричиняючи виникнення ризиків у діяльності підприємств, а саме фермерських господарств, становлять певну загрозу їх банкрутства, та безперечно зумовлюють необхідність управління ними. У ході оцінки видів ризиків, аналізу і кількісного розрахунку ризиків та розробки рекомендації щодо управління ризиками враховано специфіку діяльності фермерських господарств.

В результаті проведеного дослідження управління ризиками у фермерських господарствах України можна зробити наступні висновки:

1. У ході узагальнення теоретико – методологічних засад управління ризиком:

– визначено, що в діяльності фермерських господарств виникнення ризикових ситуацій є неминучим явищем, вони стикаються зі станом невизначеності, яке впливає на успішність ведення бізнесу та може призвести до значних збитків. Звідси сформовано поняття ризику – це потенційна загроза втрати ресурсів, недоотримання доходу та появи додаткових витрат. У зв'язку з тим, що немає чіткого трактування

поняття «управління ризиком у фермерських господарствах», у роботі вдосконалено сутність терміну управління ризиком у фермерських господарствах - це розроблений комплекс дій, методів та заходів, з метою уникнення, мінімізації та контролю можливих несприятливих та ризикованих подій, які можуть виникнути в діяльності фермерських господарств;

– наведено модель механізму реалізації управління ризиком у фермерських господарствах зі сформованою ясною та чіткою системою та стійкими функціональними зв'язками, яка дасть змогу забезпечити ефективне управління ризиками у фермерських господарствах та підвищить їх конкурентоспроможність в умовах невизначеності;

– обґрунтовано оптимальність схеми визначення впливу ризику, яка дозволить мінімізувати негативний вплив ризику та сприятиме тому, що підприємці матимуть змогу самостійно визначити той рівень ризику, на який вони погоджуються та запропоновано варіанти управлінських рішень для мінімізації негативного впливу ризиків.

2. Оцінено види ризиків у фермерських господарствах, а саме: виробничі (технічні), маркетингові, фінансові, інституційні та людські, дану класифікацію вдосконалено та доповнено фактори, які зумовлюють появу ризиків та наслідки настання ризиків. Виявлено, що кожен з ризиків впливає на ефективність діяльності підприємства, що потребує управління ними, яке дозволить забезпечити фінансову стійкість та не допустити загрозу банкрутства фермерського господарства. У роботі удосконалено класифікацію видів ризиків, що виникають у фермерських господарствах відповідно до специфічної класифікації та вказано фактори, які зумовлюють появу ризиків та наслідки їх настання. Представлено схему зарубіжного науковця Д. Кахана «Послідовність дій фермерського господарства при управлінні ризиками», яка дозволить знизити негативний вплив: визначити можливі джерела ризику, визначити можливі наслідки, обрати доступні альтернативні стратегії, оцінити результати кожної з можливих стратегій та оцінити компроміси між вартістю ризику та можливими доходами.

3. Визначено загальні методики аналізу ступеня ризику та умови їх адаптації для застосування у фермерських господарствах. Обрані методики використано для аналізу ризику зміни цінних факторів та кількісного аналізу ризику втрати врожаю сільськогосподарської продукції у фермерському господарстві «Владам» та які можна використовувати для розрахунків у подальших дослідженнях.

4. Проаналізувавши стан сільськогосподарської галузі визначено, що вона є однією з пріоритетних та найбільш перспективних в Україні. Останнім часом збільшуються посівні площі, врожайність, валовий збір та інші показники, які вказують на ріст та розвиток даної галузі, також її рентабельність з кожним роком збільшується. Однак фінансові результати сільськогосподарських підприємств є змінними та мінливими через значну кількість ризиків, які важко передбачити чи уникнути і це є великою проблемою, яка заважає розвитку галузі. Тому гострою необхідністю є запровадження розрахунків, аналізу та управління маркетинговими ризиками на фермерських господарствах, які дозволять мінімізувати дані загрози.

5. Проведений аналіз ризику зміни цінних факторів та кількісний аналіз ступеня ризику на прикладі фермерського господарства «Владам» виявив цінні фактори, які мають суттєвий вплив на результативність діяльності фермерського господарства (ціна сировини, ціна готової продукції, витрати на збут, витрати на оплату праці), тобто вони несуть з собою значні фінансові ризики: погіршення фінансової стабільності, банкрутство та інші. Запропоновано можливі варіанти управлінських рішень у випадку зміни того чи іншого фактору, адже вірно прийняті управлінські рішення – це основа економічної безпеки господарства. Розраховано ступінь ризику втрати продукції (врожаю) при зберіганні, складено прогнози можливих обсягів втрат у період збереження сільськогосподарської продукції за законом Гауса. Визначено, що картопля більш придатна для зберігання, ніж інші овочеві культури. Розраховано, що на фермерському господарстві «Владам» 40% сільськогосподарських культур мають певний рівень втрат готової продукції під час зберігання.

6. Для підвищення ефективності управління ризиками у фермерських господарствах і мінімізації їх наслідків вдосконалено механізм управління ризиками

у фермерських господарствах. Запропоновано створення або використання послуг на умовах аутсорсингу відділу «швидкого реагування», який дозволить спрогнозувати, систематично перевіряти, уникнути, попередити, мінімізувати вплив основних видів сільськогосподарських ризиків. Вдосконалений механізм управління ризиками є оптимальним поєднанням аспектів, які забезпечують зниження рівня ризику, зростання рівня конкурентоспроможності, до того ж у цій моделі враховано особливості сільськогосподарської галузі, що забезпечує успішну подальшу діяльність фермерського господарства.

7. Виявлено проблему погіршення екологічного стану ґрунтів, їх деградації та ерозії, що призводить до ризику втрати врожайності та доходу фермерськими господарствами. Для вирішення цієї проблеми запропоновано розвиток в діяльності фермерських господарств органічного землеробства, яке дозволить поліпшити стан та родючість ґрунтів, знизить ступінь виробничих, маркетингових, фінансових ризиків, підвищить врожайність, збільшить попит на продукцію.

Розроблені рекомендації та вдосконалені теоретико-методологічні засади, класифікація видів ризиків, механізм управління ризиком у фермерських господарствах можуть бути використані для вирішення наступних проблем: низькі показники врожайності; втрата доходів внаслідок змін цінкових факторів; погіршення стану ґрунтів; відсутність методик розрахунку ризиків адаптованих під діяльність фермерських господарств.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ РОБОТИ

1. Яковлева М.О. Управління ризиком на промислових підприємствах / Яковлева М.О. // Молодіжному науковому журналі «Студентські наукові студії». – 2018. – №30. – С. 99-103

2. Яковлева М.О. Актуальні питання сільськогосподарської галузі України / Яковлева М.О. // International periodic scientific journal «Scientific Researches». – 2018. – №5. – С.42-48

АНОТАЦІЯ

Яковлєва М.О. Управління ризиком у фермерських господарствах України. – Рукопис.

Дослідження на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня магістра за спеціальністю 076 «Піприємництво, біржова діяльність і торгівля» – 2019.

Магістерська робота присвячена теоретико-методичним засадам управління ризиком у фермерських господарствах. Досліджено поняття «управління ризиком у фермерських господарствах», оцінено види ризиків в діяльності фермерських господарствах, визначено методики аналізу та визначення ступеня ризику. Проаналізовано стан сільськогосподарської галузі в Україні. Проведено аналіз змін цінових факторів та розраховано ступінь ризику при втраті готової сільськогосподарської продукції під час зберігання, на прикладі миколаївського фермерського господарства «Владам». Вдосконалено механізм управління ризиком у фермерських господарствах, що дозволить спрогнозувати, систематично перевіряти, уникнути, попередити та мінімізувати вплив основних видів сільськогосподарських ризиків. Запропоновано перехід до органічного землеробства як системи зниження ризику погіршення якісних характеристик ґрунтів, який дозволить знизити втрати врожайності.

Ключові слова: ризик, управління ризиком у фермерських господарствах, сільськогосподарська галузь, аналіз ступеня ризику, органічне землеробство.

SUMMARY

Yakovlieva M. Farm risk management in Ukraine. - Manuscript.

Research on achievement of Master Degree on speciality 076 «Entrepreneurship, stock market activity, trading» – 2019.

Master's work is devoted theoretical and methodological principles of risk management in farms. The concept - risk management in farm - has been explored, different kind of risk have been evaluated and it was defined the methods analysis and definition of risk degree. Analyzed the state of the agricultural sector in Ukraine. Analysis of changes of price factors was conducted and the risk of loss of finished agricultural

products during storage is calculated. As example - Nikolaev farm - Vladam. The risk management mechanism in farms has been improved, , which will allow to anticipate, systematically check, avoid, prevent and minimize the impact of major agricultural risks. It was suggested the transition to organic farming as a system for reducing the risk of deterioration of the qualitative characteristics of soils, which will reduce the loss of yield master's work is devoted theoretical and methodological principles of risk management in farms. The concept - risk management in farm - has been explored, different kind of risk have been evaluated and it was defined the methods analysis and definition of risk degree. Analyzed the state of the agricultural sector in Ukraine. Analysis of changes of price factors was conducted and the risk of loss of finished agricultural products during storage is calculated. As example - Nikolaev farm - Vladam. The risk management mechanism in farms has been improved, , which will allow to anticipate, systematihcally check, avoid, prevent and minimize the impact of major agricultural risks. It was suggested the transition to organic farming as a system for reducing the risk of deterioration of the qualitative characteristics of soils, which will reduce the loss of yield.

Key words - risk, the risk management in farms, agriculture sector, analysis of risk degree, organic farming